

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Editorial

Ziua Academiei – sinteza cercetărilor științifice

Tradiția de a marca Ziua Academiei de Administrare Publică prin organizarea conferințelor internaționale științifico-practice în domeniul administrării publice vine să accentueze caracterul științific aplicativ al activității de aproape un sfert de veac al Academiei în calitatea sa de instituție de învățământ superior și de centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice. Cercetarea constituie baza studiilor de la Academie, care includ dezvoltarea profesională, masteratul științific și de profesionalizare și doctoratul. În această ordine de idei, fiecare aniversare a Academiei se prezintă ca o sinteză a realizărilor timp de un an ale cercetătorilor de la Academie, din țară și de peste hotare în diverse domenii ale științelor administrative, ce reprezintă, în esență, și Conferința internațională științifico-practică în domeniul administrării publice, care va avea loc pe 19 mai 2017. Prin aceste activități de cercetare, Academia contribuie în mod substanțial la elaborarea și promovarea noilor forme și metode administrative avansate la nivelul standardelor europene și internaționale, la implementarea reformelor administrației publice centrale și locale.

Pe parcursul anului ce a trecut de la precedenta aniversare a Academiei, în cadrul instituției sunt derulate proiecte de cercetare și investigație în domeniul administrației publice locale și dezvoltării regionale, fiind efectuate cercetări pentru elucidarea problemelor și ideilor inovatoare de soluționare a lor, precum „Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană” și „Managementul dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților interregionale în cadrul Republicii Moldova prin prisma noii politici de coeziune europeană”.

Un impact major a avut în abordarea tematicii eficientizării activității autorităților administrative cele trei Forumuri deschise pentru dezvoltare locală și regională, organizate în colaborare cu Agenția de Colaborare Internațională a Germaniei (GIZ). De o popularitate tot mai mare se bucu-

ră Conferința tinerilor cercetători, aflată anul acesta la cea d-ea doua ediție a sa.

Activitatea de cercetare este realizată în cadrul laboratoarelor/catedrelor științifice, care își determină tematica de cercetare, iar instituția susține cercetările în cadrul direcțiilor prioritare cuprinse în temele de cercetare pe plan național și internațional.

Cercetătorii științifici sunt antrenați și în activități conexe cercetării, precum elaborarea de manuale, monografii, lucrări metodice, activități extracurriculare, conducerea tezelor de master și doctorat. Vom menționa numărul tot mai mare (de peste 20) de aspiranți, care susțin doctorantura la Academie. Mulți dintre ei vor participa cu rapoarte și comunicări în cadrul actualei Conferințe. De asemenea, este mare numărul de tineri cercetători, masteranzi ai Academiei, care vor veni cu comunicări științifice la această conferință. De altfel, și-au anunțat participarea la conferință prestigioși oameni de știință din România, Ucraina etc. Și, conform tradiției, lucrările conferinței se vor desfășura în cadrul ședinței în plen și a șase ateliere de lucru.

Tradițional, toate aceste lucrări științifice, peste 120 la număr, sunt incluse și editate într-un volum aparte, care va fi prezentat și distribuit participanților la conferință.

9 Mai – Ziua Victoriei, Ziua Europei

Pentru prima dată, Republica Moldova a marcat în ziua de 9 mai două sărbători în mod oficial, „Ziua Victoriei” și „Ziua Europei”, transmite IPN.

Președintele Parlamentului, Andrian Candu a declarat presei că ziua de 9 mai

are semnificație dublă, fiind ziua când sunt comemorați veteranii care au luptat pentru libertate și independență. Potrivit lui, 72 de ani în urmă s-a încheiat cea mai neagră și tragică pagină din istoria sec. al XX-lea, ca apoi, peste 5 ani, în 1950 să fie declarată Ziua Europei – un proiect al păcii care nu ar fi existat

fără ziua Victoriei.

Andrian Candu a mai spus că, astfel, 9 mai prin cele două sărbători - Ziua Victoriei și cea a Europei - este pentru a consolida pacea în lume.

Primul-Ministru, Pavel Filip a adus un omagiu celor căzuți și a mulțumit tuturor veteranilor rămași în viață pentru tot ce au făcut. „Ei sunt

(Continuare în pag. 5)

Întrevedere Igor Dodon – Veaceslav Volodin

Aflat într-o vizită la Moscova, Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a avut o întrevedere cu Veaceslav Volodin, președintele Du-

mei de Stat a Adunării Federale a Federației Ruse, cu adjunctul său și cu conducătorii fracțiunilor Dumei de Stat.

Părțile au apreciat înalt dinamica pozitivă a relațiilor moldo-ruse din ultimele luni, în special, în sfera comercial-economică și cea a migranților moldoveni.

Igor Dodon a specificat că în prezent, este în proces de completare și pregătire pentru a fi semnat Acordul privind garanțiile sociale dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

În cadrul întreprinderii, s-a decis reluarea cooperării depline la nivelul fracțiunilor parlamentare.

„În pofida acțiunilor majorității parlamentare din Moldova, vom participa la toate activitățile din cadrul Adunării Interparlamentare a CSI și a colaborării interparlamentare bilaterale. Am decis să reluăm, în acest an, activitatea grupurilor de prietenie dintre Moldova și Rusia, care nu s-au întrunit de mai mult timp”, a declarat Președintele țării.

În final, șeful statului a menționat că vom avansa în scopul relucrării parteneriatului strategic amplu dintre țările noastre.

La întrevedere au participat Andrei Neguța, Ambasadorul Moldovei în Federația Rusă, Zinaida Greceanii, președintele Partidului Socialiștilor, și Ion Ceban, purtătorul de cuvânt al Președintelui țării.

Igor Dodon a avut, de asemenea, o întrevedere cu Andrei Nazarov, copreședintele Asociației „Delovaiia Rossia”. Pe parcursul discuțiilor, părțile au remarcat dinamica pozitivă în exporturile de produse moldovenești pe piața rusă. În mod special, interlocutorii s-au referit la relațiile de colaborare economică între cercurile de afaceri din Moldova și Rusia.

Președintele Parlamentului, Andrian Candu, a avut o întrevedere cu delegația comună a Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR, care s-a aflat într-o vizită de informare în Republica Moldova, în perioada 9-11 mai. Vizita a avut loc în contextul pregătirii de către Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR a avizului proiectului de lege pentru revizuirea legislației electorale a Republicii Moldova.

„Mizăm pe expertiza și recomandările Comisiei de la Veneția pentru a putea discuta în Parlament proiectul în lectura a II-a”, a menționat Andrian Candu.

Parlamentul va vota proiectul de lege pentru schimbarea sistemului electoral numai după avizul Comisiei de la Veneția pentru proiectul de compromis, susținut și votat în prima lectură la 5 mai de 74 de deputați.

Membrii delegației comune a Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR s-au întâlnit cu liderii partidelor extraparlamentare, cu liderii fracțiunilor parlamentare, președinta CEC și ministrul justiției.

Avizul Comisiei de la Veneția pentru proiectul de schimbare a sistemului electoral urmează să fie publicat în luna iunie curent.

Delegația Comisiei de la Veneția la Chișinău

Amintim că, în aprilie curent, au fost organizate mai multe dezbateri publice de către societatea civilă, dar și pe platformă parlamentară, pe marginea proiectului de schimbare a sistemului electoral. La 5 mai, deputații au votat în prima lectură pentru două proiecte de lege: proiectul PDM, care stipulează trecerea la un sistem uninominal, și proiectul înregistrat de PSRM, care prevede instituirea unui sistem electoral mixt. Comisia juridică, numiri și imunități a propus ca cele două proiecte să fie comasate pentru lectura a doua, iar de bază să fie luat proiectul privind trecerea la un sistem electoral mixt.

Cooperare economică moldo-cehă

În f. Primul-Ministru al Republicii Moldova, Pavel Filip, și Premierul Republicii Cehia, Bohuslav Sobotka, au participat la Forumul de afaceri moldo-ceh, organizat cu ocazia vizitei oficiale a șefului Executivului de la Chișinău în Cehia.

În cadrul reuniunii, la care au participat peste 80 de antreprenori din cele două țări, oficialii au vorbit despre potențialul economic și experiența pe care o dețin Cehia și Moldova. Premierii Filip și Sobotka au subliniat importanța

stimulării comerțului și investițiilor reciproce, a lansării proiectelor cu perspectivă pe termen lung, precum și a stabilirii contactelor dintre mediul de afaceri din cele două state.

Șeful Executivului de la Chișinău s-a arătat convins că Forumul de afaceri moldo-ceh va asigura trecerea de la contacte la contracte concrete. „Vom depune toate eforturile pentru a asigura un nivel înalt de colaborare dintre statele noastre, prin comunicare și o interacțiune regulată, în avantajul cercurilor de afaceri din Moldova și Cehia”, a spus Pavel Filip.

Premierul Cehiei, Bohuslav Sobotka, a remarcat, la rândul său, ascensiunea relațiilor moldo-cehe atât la nivel guvernamental, cât și la nivel economic: „Republica Moldova este o țară care dorește să modernizeze economia și infrastructura, iar noi suntem deschiși pentru schimb de experiență, dar și asistență tehnică exprimată prin proiecte concrete”.

Oficialii au discutat și despre posibilitățile de stimulare a comerțului bilateral, exportul de produse vinicole, Cehia fiind una dintre piețele-țintă pentru vinificatorii moldoveni. Volumul comerțului exterior al Republicii Moldova cu Republica Cehă s-a cifrat la peste 84 milioane de dolari SUA anul trecut, în creștere cu 7,3% față de anul 2015.

În final, părțile au semnat un Memorandum de Înțelegere cu privire la colaborarea în domeniul eficienței energetice și alte sectoare conexe.

Susținerea unei teze de doctor în domeniul economiei

Vineri, 5 mai 2017, dna Liubovi Prodan-Șestacova, metodistă în cadrul Departamentului Dezvoltare Profesională al Academiei de Administrare Publică, a susținut teza de doctor în economie cu tema „Perfecționarea metodelor de evaluare a impactului de reglementare a activității antreprenoriale”, la specialitatea 521.03 Economie și management în domeniul de activitate, conducător științific dna Svetlana Gorobievski, doctor habilitat, profesor universitar.

Evenimentul a avut loc în cadrul ședinței Consiliului Științific Specializat al Universității Tehnice a Moldovei, președinte dna Larisa Bugaian, doctor habilitat, profesor universitar, UTM.

În luarea sa de cuvânt, doctoranda a făcut o prezentare succintă a tezei, menționând actualitatea și importanța temei de cercetare, argumentată prin necesitatea de a pune la dispoziția autorităților publice un set de instrumente, cu ajutorul cărora să se fundamenteze științific deciziile strategice

și să poată anticipa rezultatele acestora, ameliorând calitatea guvernării.

Doctoranda s-a bazat, în mare parte, la elaborarea tezei pe experiența proprie de activitate în cadrul Academiei de Administrare Publică. În rezultatul cercetării, analizei subiectului discutat, autoarea a formulat o serie de recomandări care, implementate fiind, ar conduce la optimizarea procesului de evaluare a impactului de reglementare a activității antreprenoriale în Republica Moldova.

Membrii Consiliului Științific au adresat doctorandei o serie de întrebări care au avut ca scop concretizarea unor idei, ipoteze, concluzii și recomandări, ce se regăsesc în teza examinată. Răspunsurile oferite de dna pretendentă la titlul de doctor în economie au demonstrat o bună cunoaștere a temei investigate, o orientare corectă în domeniul de cercetare. La ședința de susținere a tezei de doctor de dna Liubovi Prodan-Șestacova au participat și colegi de la Academia de

Administrare Publică.

În luarea sa de cuvânt, dl Aurel Sîmboteanu, doctor, conferențiar universitar, prorector al Academiei, a menționat importanța evenimentului respectiv, apreciind înalt cercetarea efectuată de către doctorandă, importanța acestei cercetări pentru ameliorarea calității intervențiilor guvernamentale în economie.

Colectivul Academiei de Administrare Publică aduce sincere felicitări doamnei Liubovi Prodan-Șestacova cu prilejul susținerii tezei de doctor, dorindu-i prosperitate în realizarea carierei sale profesionale.

Aurelia ȚEPORDEI,
director Departament
dezvoltare profesională

Stagiu de practică în SUA

*Academia de Administrare Publică își extinde relațiile de colaborare cu instituțiile științifice și de cercetare din Statele Unite ale Americii. Un imbold în această direcție a servit și recenta vizită la Academie a Ambasadorului SUA în Republica Moldova, James PETTIT. Actualmente, la un stagiu de practică în SUA a plecat **Rodica RUSU, șef Catedră științe politice și relații internaționale a Academiei**, care ne-a transmis prima sa relatare de peste ocean.*

Am obținut o bursă de cercetare Fulbright la Henry M. Jackson School of International Studies, University of Washington din orașul Seattle, Statele Unite ale Americii. Pe lângă studiile universitare, Henry M. Jackson School of International Studies include 8 centre

de cercetare care acoperă domeniul complex al relațiilor internaționale. Proiectul de cercetare se înscrie în cadrul Herbert J. Ellison Center for Russian, East European and Central Asian Studies (REECAS), care este un centru național de cercetare, susținut de Departamentul

de Educație al Statelor Unite ale Americii pentru a promova în profunzime studiul interdisciplinar al multor subregiuni postcomuniste. Prin cercetare și programele sale, se încearcă o înțelegere a moștenirilor trecutului imperial și comunist și analiza instituțiilor emergente și ale identităților, care vor forma viitorul regiunii de la Viena până la Vladivostok. Prin urmare, cercetările REECAS acoperă 29 de țări, inclusiv Republica Moldova.

REECAS organizează anual Conferința regională Nord-Est, care reprezintă o posibilitate pentru studenții, profesorii și cercetătorii din instituțiile de învățământ superior de-a lungul Pacificului de Nord-Est de

a face schimb de opinii, de a prezenta rezultatele cercetărilor, de a identifica noi opțiuni de cooperare academică. În acest an, REECAS a organizat evenimentul în cooperare cu Reed College din Portland, Oregon. Conferința a fost dedicată împlinirii a 100 de ani a Revoluției din Octombrie: moșteniri istorice și noile începuturi în cultură și politică și a reprezentat o explorare a revoluției care a remodelat relațiile internaționale prin apariția noilor actori pe arena internațională.

În vederea înscrierii în tematica conferinței, am prezentat o comunicare privind partidele socialiste (în particular, Partidul Comuniștilor și Partidul Socialiștilor) din Republica Moldova, analizând aspectele doctrinare, continuitatea/discontinuitatea programelor politice și acțiunilor acestora în spiritul ideologiei socialiste în spațiul politic național.

Totalizarea campaniei naționale „Donează o carte pentru a schimba un destin”

O zi deosebită, plină de suflet și spiritualitate, ca o schimbare înălțătoare pentru viitor va rămâne pentru membrii Fundației „Ecoul Cernobălului” din Chișinău ziua de 5 mai 2017, zi în care

ce a mobilizat societatea, donatorii din sectorul academic, universitar, public și privat, dar și ai ambasadelor, de a se include activ în această campanie, care a culminat cu o bogată și variată colecție

au fost făcute totalurile campaniei naționale „Donează o carte pentru a schimba un destin”. Și nu este vorba atât de o totalizare a unei ample campanii de caritate, cât de o lumină plină de speranțe pentru persoanele cu nevoi speciale de a-și deschide un destin nou al vieții pe calea incluziunii cu drepturi depline în societate.

Campania respectivă a fost lansată pe 20 aprilie curent de Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică și Biblioteca Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți în cadrul Proiectului „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin instruirea personalului și reformarea bibliotecilor” în cadrul Programului ERSAMUS+ „Consolidarea capacităților în domeniul învățământului superior”. Campanie a fost discutată și promovată multidimensional în cadrul Zilei Naționale de sensibilizare a opiniei publice privind rolul bibliotecii în societate, fapt

de cărți donate, o adevărată bibliotecă, care a fost adusă la Fundația „Ecoul Cernobălului”, unde a fost prezentată într-o atmosferă solemnă cu participarea membrilor Fundației, ai reprezentanților Academiei de Administrare Publică și Universității „Alecu Russo” din Bălți, ai instituțiilor preșcolare și de învățământ din capitală, educatorilor și donatorilor.

În deschiderea festivității de totalizare a campaniei, prorectorul Academiei de Administrare Publică, dl Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar universitar, a menționat că activitatea de donare a cărților este o activitate de o însemnătate deosebită, este o acțiune umanitară, or o donație de carte este o susținere pe calea cunoștințelor și, îndeosebi, când cartea este donată persoanelor, copiilor cu nevoi speciale. Academia de Administrare Publică, fiind o instituție de învățământ superior, dezvoltă activități educaționale, cartea fiind baza tuturor cunoștințelor. Și e firesc, ca Biblioteca

Științifică a Academiei, baza procesului de studii la Academie, să lanseze această campanie națională de o semnificație deosebită, în special pentru această categorie de persoane, cartea fiind pentru ei un adevărat izvor al vieții și al cunoștințelor. În acest context, prorectorul Academiei a menționat activismul societății în colectarea cărților, donația numărând peste 2000 de cărți de beletristică, manuale etc.

La rândul său, dna Natalia HASAN, președintele Fundației „Ecoul Cernobălului”, a subliniat că această campanie de donație de cărți este o sărbătoare de suflet, o campanie de socializare a membrilor Fundației, care anul acesta va marca 20 de ani de la înființarea sa. Și această donație de carte, care pune începutul bibliotecii Fundației, este de o sensibilitate deosebită, care le va deschide copiilor o lume nouă a cunoștințelor, a vieții sub toate aspectele sale.

Directoarea Bibliotecii Științifice a Academiei, dna Rodica SOBIESKI-CAMERZAN, a menționat că odată ce cartea este cel mai bun prieten al omului și izvorul înțelepciunii, îi va ajuta pe acești copii să perceapă altfel viața, să se încurajeze pentru o dezvoltare personală și afirmare pe calea vieții. Și această campanie nu se încheie aici. Ea va continua, căci doritori de a se încadra în această campanie de caritate, de a face donații de carte sunt tot mai mulți, și campania va continua mai departe.

În cadrul festivității au mai luat cuvântul Valentina TOPALO, directoarea Bibli-

otecii Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Valentina GÂSCĂ, directoarea grădiniței nr. 150 din sectorul Râșcani al capitalei, Victoria ȘTIMPLIUC, vicedirector al Școlii specializate nr. 7. Evenimentul a fost moderat de Veronica DUBCEAC, pedagog la liceul „Waldorf”.

O surpriză plăcută pentru cei prezenți l-a constituit recitalul de cântece și poezii „Prin carte să ocrotim natura”, interpretate de copiii de la grădinița „Izvoaraș” și elevii liceului „Waldorf”, numerele artistice, prezentate de către elevii liceului „Universul”.

În finalul festivității, copiii, beneficiarii acestei biblioteci de caritate, au fost aceia care au dus cărțile de la expoziția donațiilor de carte, vernisată în curtea plină de soare a Fundației, în sala spațioasă unde va fi amplasată biblioteka. Bucuria din sufletul copiilor pentru această bogăție spirituală fiind exprimată de chipurile luminate și zâmbetele sincere, entuziasmul exprimat prin dorința de a participa personal la amplasarea primelor cărți pe rafturile viitoarei biblioteci. Credem că această

trăire emoțională care au avut-o astăzi acești copii va genera schimbări armonioase și pozitive în destinele lor pentru o viață mai bună, cu speranțe și vise împlinite.

Ion AXENTI

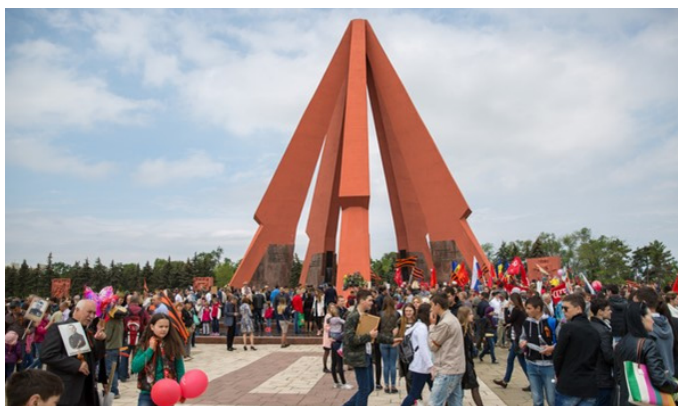

9 Mai – Ziua Victoriei, Ziua Europei

(Sfârșit. Început în pag. 1)

cei care au făcut posibilă pacea, iar pentru acest lucru suntem profund recunoscători. Tot astăzi, marcăm și Ziua Europei. Mesajul principal al acestei sărbători este la fel unul al păcii, al dorinței popoarelor din întreaga Europă de a face parte dintr-un spațiu comun, de a trăi împreună în armonie și bună înțelegere”, a spus premiul adăugând că în Moldova este sărbătoare dublă.

Cu un mesaj de felicitare a venit și ministrul afacerilor externe și integrării europene, Andrei Galbur. „Îmi face o deosebită plăcere să transmit felicitări țărilor Uniunii Europene cu ocazia sărbătoririi Zilei Europei. Pe măsura aprofundării procesului integrării europene, semnificația consemnării actului fondator al Uniunii devine tot mai importantă, iar rolul valorilor și principiilor europene este un reper al democrației moderne. Împărtășim astăzi cu prietenii noștri europeni, aceste momente de omagiere a spiritului

lui vizionar al părinților fondatori ai Uniunii Europene și în egală măsură atașamentul pentru valorile noastre comune”, se menționează în mesaj.

La evenimentele organizate cu ocazia ambelor sărbători au participat zeci de mii de oameni, o parte dintre ei fiind organizați de formațiuni politice și consilii ale mai multor organizații obștești.

Parlamentul Republicii Moldova a votat la sfârșitul lunii aprilie o hotărâre potrivit căreia ziua de 9 mai a fost declarată Ziua Europei. Decizia nu exclude marcarea în aceeași zi a Zilei Victoriei

împotriva fascismului în cel de-al Doilea Război Mondial.

În context istoric, ziua de 9 Mai are o semnificație dublă. Potrivit europa.md, 9 Mai este și Victoria Coaliției Națiunilor Unite în cel de-al Doilea Război Mondial, reprezentând semnarea actului de capitulare necondiționată a Germaniei naziste, fapt care a dus la încheierea în Europa a celui de-al Doilea Război Mondial. În urma semnării actului de capitulare necondiționată a Germaniei naziste s-a încheiat, în Europa, cel mai mare conflict din istorie, în care și-au pierdut

viața peste 60 de milioane de oameni, militari și civili.

În acest context, Ziua Victoriei este sărbătorită la 9 mai de cele mai multe țări din estul Europei și de statele care au aparținut fostei URSS sau fostei Iugoslavii, în timp ce în Marea Britanie, Franța, Slovacia, Cehia, Norvegia, Țările Baltice și în unele regiuni din Germania, Ziua Victoriei este sărbătorită în ziua de 8 mai.

De cealaltă parte, în fiecare an, la 9 mai, se serbează Ziua Uniunii Europene, pentru a marca istorica declarație de la 9 mai 1950 a ministrului francez de Externe, Robert Schuman, prin care propunea un plan de colaborare economică între Franța și Germania, pentru eliminarea rivalităților seculare dintre cele două state. Propunerea lui Robert Schuman este considerată a fi piatra de temelie a Uniunii Europene.

Decizia serbării Zilei Europei în fiecare an, la 9 mai, a fost luată de Consiliul European de la Milano, din 1985. În Republica Moldova, Ziua Europei a fost sărbătorită pentru prima dată în 2006.

Statistica – instrument al dezvoltării regionale durabile

Fiind în proces de derulare, Proiectul „Managementul dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților interregionale în Republica Moldova prin prisma noii politici de coeziune europeană”, implementat de Academia de Administrare Publică în cooperare cu Academia de Științe a Moldovei, este realizat sub mai multe aspecte ale cercetării privind dezvoltarea durabilă și imparțială a regiunilor. În acest context, un rol deosebit îl are statistica, inclusiv cea regională. La această temă ne prezintă un scurt comentariu **Oleg FRUNZE, doctor, lector universitar, Catedra economie și management public, membru al echipei de implementare a Proiectului.**

Statistica, inclusiv cea regională, oferă instrumente ce pot demonstra prin anumiți indicatori cum se prezintă imaginea de ansamblu, cu condiția dacă indicatorii sunt comparabili în timp, la fel, și comparabili în spațiu. Cu alte cuvinte, statistica se înscrie ca instrument de planificare a dezvoltării regiunilor prin diminuarea disparităților interregionale. Adaptarea metodologiilor existente de calculare a indicatorilor statistici la standardele Uniunii Europene oferă posibilitatea de a face comparabili indicatorii ce reflectă nivelul de

atingere a obiectivelor, prevăzute de politicile și strategiile actuale ale Republicii Moldova.

Statistica regională este domeniul care traversează orizontal domeniile tradiționale ale statisticii cu scopul de a identifica, produce și disemina statistici care reflectă disparitățile regionale în dezvoltarea socioeconomică și impactul politicilor la nivel regional. Utilizarea indicatorilor oferți de statistica regională va fa-

cilita stabilirea nivelului de dezvoltare economică a regiunilor, va determina obiectiv rolul și locul regiunii în economia țării și va evalua eficiența politicii regionale. Utilizatorii de statistici simt în prezent o acută necesitate de educație statistică, care oferă o nouă capacitate pentru aceștia de a ști ce date sunt importante, de a înțelege conceptele măsurate și relațiile dintre ele, de a interpreta și

evalua informația statistică, de a comunica informații și idei. Un instrument folosit în statistica regională este Indicatorul Deprivării Ariilor Mici (IDAM) care reprezintă un indicator agregat, constituit în baza unui set de indicatori relativi, grupați pe domenii social-economice, care oferă o viziune comparativă asupra nivelului de dezvoltare a unităților de cercetare. Unul dintre obiectivele principale ale IDAM este elaborarea documentelor de planificare strategică. Calcularea IDAM se face o dată la 3 ani, iar disponibilitatea indicatorului trebuie asigurată înainte de etapa de realizare a procesului de planificare a dezvoltării regionale.

Un alt instrument important în statistica regională este Produsul Intern Brut Regional ca indicator macroeconomic utilizat de Guvern în scopul elaborării și monitorizării Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Regională (SNDR 2016-2020).

Utilizări civile ale dronelor

După cum v-am mai informat în numărul precedent al ziarului, dna **Silvia DULSCHI, doctor, conferențiar universitar șef Direcție știință și doctorat a Academiei de Administrare Publică** a participat în perioada 13 -16 februarie curent la Erevan, Armenia, alături de reprezentanții a 17 universități din 8 țări la un seminar privind noua practică de utilizare a dronelor în sistemul de învățământ, dar și alte domenii de activitate, despre care ne relatează în continuare.

Vehiculele aeriene fără pilot, „dronel”, reprezintă cea mai importantă inovație realizată în ultimii ani. Dacă până nu demult dronel erau utilizate doar în scopuri militare, acum acestea reușesc să-și facă loc ușor și în activitățile cotidiene. De la agricultură și arheologie până la jurnalism, dronel promet să transforme numeroase domenii în deceniile următoare, marcând o schimbare fără precedent în viața noastră de zi cu zi. Dacă inițial dronel erau fabricate în exclusivitate de companiile din domeniul apărării, costul acestora ridicându-se la câteva milioane de dolari, astăzi există pe piață numeroase

se pot folosi pentru a supraveghea culturile de mari dimensiuni în domeniul agricol. Atunci când vorbim despre o cultură mare, întinsă pe hectare întregi de pământ, urmărirea evoluției plantelor poate fi dificilă. O dronă s-ar isprăvi perfect cu această muncă și ar aduce proprietarului imagini prețioase. Dronel se pot folosi pentru a monitoriza situația parcurilor naționale. Fie că se dorește urmărirea florei, a faunei sau a unor comportamente umane, dronel sunt perfecte și pot fi folosite cu succes de către autorități, inclusiv autoritățile publice. Tot aici putem încadra și funcția de prevenire a unor

dezastru natural de tipul inundațiilor, cutremurelor sau alunecărilor de teren, dronel își pot dovedi utilitatea. Ele pot fi folosite pentru a căuta supraviețuitori sau pentru a distribui alimente în locurile foarte greu accesibile. Dronel pot monitoriza locațiile arheologice, dificil de investigat de altfel de către om. O dronă este mică,

ușoară, zboară peste tot și este foarte practică în domeniul arheologic. Folosind dronel, autoritățile pot preveni imigrația ilegală. Dronel monitorizează în orice moment frontierele, pentru a garanta că nimic nu intră sau iese din țară fără știrea personalului autorizat. Dronel sunt utile pentru a oferi ajutor și asistență în cazuri de protecție civică în situațiile provocate de urgențele de mediu. Dronel sunt echipamente extrem de utile în jurnalism. Reporterii pot folosi în scop de informare nonmilitar aceste dronel și pot obține dovezi de necontestat pe baza cărora își pot scrie materialele. Orice fotograf sau cameraman profesionist trebuie să aibă o dronă profesională cu care să surprindă cele mai frumoase cadre. Dronel sunt foarte utile pentru autoritățile care trebuie să realizeze inspecții în zone dificil de parcurs (linii de înaltă tensiune, conducte, apeducte, poduri, baraje etc.). Meteorologia se poate baza pe dronel, întrucât acestea sunt folosite deseori cu scop științific, de

a studia tornadele, furtunile sau alte fenomene naturale.

Dronel pot fi folosite chiar și la transportul unor obiecte cu dimensiuni reduse, până la câteva kilograme. În zonele critice, afectate de anumite calamități, se poate face transportul unor alimente cu o dronă civilă. Dronel se folosesc și pentru cartografiere, măsurători cadastrale ale terenurilor, teledetecție de proximitate. Cu ajutorul unei dronel de monitorizare se pot detecta construcțiile neautorizate pe anumite terenuri.

Administrațiile publice și forțele de securitate pot utiliza în mare măsură în interes de serviciu noua tehnologie a dronel civile. Cercetând cu atenție lista de scopuri în care pot fi folosite aceste dronel profesionale pentru filmat, observăm ca ele pot fi extrem de utile pentru poliție, pompieri, institute de cercetare științifică, agenții imobiliare, profesioniști din construcții, diverse domenii de agricultură, geologie etc. Aparatul de zbor fără pilot are nevoie de un dispozitiv care să poată capta imaginile văzute de la înălțime. O dronă poate fi echipată cu mai multe dispozitive, în funcție de domeniul civic de activitate: o fotocameră de înaltă definiție, o videocameră de înaltă definiție, diverse camere video cu infraroșu, telemetre, radare etc.

Se preconizează ca pe viitor să fie organizate în cadrul Academiei cursuri de instruire privind utilizarea dronel.

variante, inclusiv dronel mici și ieftine, ce pot fi controlate cu ajutorul smartphone-ului. Fiind niste aeronave fără pilot relativ noi pe piață, încă se descoperă noi moduri și utilizări ale dronel. Dronel

a căuta supraviețuitori sau pentru a distribui alimente în locurile foarte greu accesibile. Dronel pot monitoriza locațiile arheologice, dificil de investigat de altfel de către om. O dronă este mică,

Dezvoltare profesională

Managementul conflictelor și al stresului

Managementul eficient al stresului și al conflictelor la locul de muncă este o provocare cu care se confruntă multe autorități publice. Rezolvarea misiunilor și sarcinilor, asigurarea unui climat de muncă agreabil și construirea unei imagini de prestigiu în societate reprezintă o prioritate pentru fiecare autoritate.

Astfel, Academia de Administrare Publică, în temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1400 din 23.12.2016, a organizat, în perioada 11-12 mai curent, cursul de dezvoltare profesională cu genericul „**Managementul conflictelor și al stresului**”, destinat funcționarilor publici de conducere din cadrul autorităților administrației publice locale.

Cursul dat a urmărit scopul de a spori eficiența personală a participanților la curs și antrenarea abilităților de soluționare constructivă a diferitelor tipuri de conflicte.

Instruirea în cauză a avut ca obiective prioritare:

- actualizarea cunoștințelor privind natura, mecanismele și tipologia conflictului; componentele, formele, cauzele și efectele stresului organizațional; propriile reacții la stres;
- dezvoltarea la participanți a abilităților de utilizare a tehnicilor de soluționare constructivă a conflictelor; apreciere a aportului personal în gestionarea și prevenirea conflictelor.

Cor. FP

Locuințele sociale – o prioritate a Guvernului

275 de familii socialmente vulnerabile din centrele raionale Nisporeni, Leova și Ialoveni vor primi pe parcursul anului curent locuințe sociale. Este o manifestare a grijii permanente de protecție socială din partea autorităților statului a acestor categorii de populație, care numără estimativ circa 25 800 de familii pe țară. Întru realizarea acestui deziderat, a fost lansat Proiectul privind construcția locuințelor sociale, desfășurat în două etape: Faza I a fost implementată în anii 2008 - 2012; Faza II este prevăzută pentru perioada 2013 – 2018. La această temă am realizat un interviu cu dna **lunona LUNGUL, managerul Unității de Implementare a Fazei II (UIP II) de construcție a locuințelor sociale în țara noastră din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.**

CORRESPONDENTUL: **Care sunt criteriile și** **modalitățile de repartiza-** **re a locuințelor sociale?** **lunona LUNGUL:**

Solicitanții de locuințe sociale depun cereri la primăriile localităților unde se construiesc locuințele sociale și sunt examinate în baza criteriilor de eligibilitate prevăzute de Regulamentul de repartizare, elaborat în baza Legii nr. 75 cu privire la locuințe. Cererile sunt examinate de către Comisiile speciale de selecție, instituite, în acest scop, prin deciziile Consiliilor raionale, care și repartizează locuințele sociale. Pentru a organiza modul de completare a cererilor de către solicitanții de locuințe sociale, autoritățile administrației publice locale stabilesc și fac publice prin intermediul mass-media locale termenele, condițiile și data începerii recepționării cererilor și documentelor necesare privind criteriile de eligibilitate și coeficienții de prioritate, precum și termenul-limită de depunere a cererilor.

Criteriile de eligibilitate a beneficiarilor sunt bine determinate, iar solicitanții trebuie să fie cetățeni ai Republicii Moldova, care fac parte din următoarele categorii: persoane cu dizabilități severe; persoane dezinstituționalizate (orfani cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 ani); familiile cu,

cel puțin, 3 copii minori, familiile cu un singur părinte care cresc, cel puțin, 2 copii minori; familiile sau persoanele care întrețin copii cu dizabilități severe; alte categorii de familii defavorizate. Toate categoriile menționate trebuie să întrunească anumite condiții obligatorii, care determină starea defavorabilă economică și financiară a acestor familii socialmente vulnerabile.

Locuințele sociale sunt repartizate beneficiarilor finali în baza unui contract de locațiune, încheiat pentru o perioadă de 5 ani între proprietarul locuinței sociale, primăria sau autoritatea desemnată în acest scop, și fiecare beneficiar. Termenul contractului poate fi prelungit pentru încă o perioadă consecutivă de 5 ani în cazul păstrării condițiilor pentru întreținerea locuinței sociale.

Dacă e să ne referim la rezultatele Fazei I a Proiectului, apoi voi menționa faptul că în perioada anilor 2008 – 2012, au fost construite în total 249 apartamente în Chișinău, Criuleni și Glodeni. Costul total al acestei faze a proiectului a constituit 7,6 mln. euro, dintre care 4,9 mln. euro a fost împrumutul Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE).

COR.: Acum este în plină **desfășurare Faza II a Pro-** **iectului. Ce se prevede în** **această etapă a Proiectului?**

I. L.: Obiectivul de bază al Fazei II a Proiectului este de a îmbunătăți și de a crește fondul de locuințe sociale date în locațiune pentru familiile social-vulnerabile din Republica Moldova. Proiectul are ca scop de a finaliza circa 12 blocuri neterminate din orașele țării, care ar putea asigura cu aproximativ 700 de locuințe sociale circa 2500

de persoane cu venituri mici. Costul total al Proiectului constituie 20,4 milioane de euro, dintre care suportul financiar al BDCE este de 13,4 milioane de euro. Împrumutul BDCE este acordat pe o perioadă de până la 20 de ani, inclusiv 5 ani perioada de grație având și alte condiții avantajoase.

Aportul Republicii Moldova realizat prin intermediul autorităților publice locale, pe teritoriul cărora se construiesc spațiile locative, constituie 35% din costul proiectului și este constituit din aport financiar și nefinanciar. Se are în vedere valoarea construcțiilor nefinalizate, a terenurilor, destinate construcțiilor, costurile documentației de proiect, verificării și expertizării documentației, costul expertizei tehnice a construcției nefinisate.

De la începutul implementării Fazei II a fost finalizată construcția a 228 de locuințe sociale în centrele raionale Călărași, Sângerei, Briceni, Hâncești și Soroca. Până la sfârșitul anului curent, încă 275 de familii social vulnerabile vor primi apartamente. Recent, au demarat lucrările de construcție a încă două blocuri locative la Rezina și Fălești a câte 72 și 40 de apartamente. Iar, în scurt timp, vom lansa încă un obiectiv nou la Glodeni – un bloc locativ cu 30 de apartamente.

Locuințele sociale transmise în locațiune beneficiarilor sunt dotate cu obiectele sanitare în băi și bucătărie, cazane electrice de încălzire pe gaze instalate, gresie și faianță în băi, bucătărie și ho-

luri, pereți și tavane zugrăvite, podelele pardosite cu linoleum sau laminat. Urmează ca beneficiarii să păstreze în condiții bune aceste locuințe și să le perceapă ca pe o locuință proprie, chiar și dacă sunt în chirie.

Acum sunt analizate posibilitățile de extindere a Proiectului în Cahul, Cimișlia, Bălți sau Ungheni, ceea ce va însuma în total 700 de locuințe.

Desigur, 700 apartamente sociale nu satisfac nici pe departe necesitățile persoanelor din păturile social vulnerabile din țară, dar suntem optimiști și credem că Proiectul construcția locuințelor sociale va avea continuitate cu impact în societatea noastră. Astfel, după anul 2018, cu suportul financiar al Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei, se prevede de a fi lansată Faza III a Proiectului, scopul fiind

de a asigura cu locuințe sociale un număr cu mult mai mare de familii social vulnerabile din țara noastră.

Interviu realizat de
Luminița BOICIUC

Vorniceni – vatra mea de dor

Primarul satului Vorniceni, Strășeni, dl Vasile Tofan, predispus pentru o discuție sinceră privind problema demografică a localității și fenomenul migrației, caută să fie echidistant și cu discernământ pentru a aborda problema realmente în contextul realității.

„Este o problemă generală pentru toate localitățile, așa sunt timpurile, începe primarul. Noi îi înțelegem pe cei plecați, că au fost motivați de situație. Ce să mai vorbim, dacă a cincea parte din totalul locuitorilor satului nu au un loc stabil de lucru. Și mulți dintre ei au fost nevoiți să plece peste hotare în căutare de lucru mai bine plătit. Urmările sunt acelea pe care le avem. Sunt 47 de familii în care ambii părinți sunt plecați peste hotare, copiii fiind lăsați în grija bătrânilor sau rudelor. Au fost înregistrate doar 20 de cazuri în care părinții au solicitat serviciile de tutelă, în rest migrații nu apelează la acest serviciu gratuit, din lipsă de informații și timp. Iar circa 97 de familii sunt monoparentale, dintre care 61 sunt conduse de femei. Cei mai afectați de migrația populației active sunt copiii și bătrânii. Primii sunt lăsați fără supraveghere și sprijinul emoțional necesare, celei de-a doua categorii îi este încredințată misiunea de a crește copiii rămași și de a avea grijă de gospodăria, ceea ce se traduce în expresia utilizată la noi în relație cu efectele migrației – „copii fără copilarie și bătrâni fără bătrânețe”

Dar este și a doua față a medaliei, care vine să o acopere pe cea dintâi, continuă pe un alt ton dl Vasile Tofan. Oricum, baștina rămâne baștină și cei plecați tot sunt cu dorul de vatra strămoască, de copiii lor, de părinți și bunei. Și având câștiguri mai bune, pot ajuta pe cei de acasă, chiar satul, care să fie tot în folosul oamenilor, ceea ce n-ar fi putut să o facă dacă rămâneau pe loc. Cum se

spune în popor – tot răul aduce și bine. O spun asta în baza unui sondaj efectuat online. Din 66 de respondenți – 35% și-au exprimat disponibilitatea de a participa în cadrul unei Asociații a Băștinașilor, 56% doresc să primească informații despre evenimentele din sat, 35% sunt gata să participe la implementarea de proiecte locale, iar 24% – să contribuie financiar la inițiativele locale”.

Toate acestea au determinat consiliul local Vorniceni să adopte decizia de a aplica la Proiectul „Migrație și dezvoltare locală”, implementat de PNUD în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova și autoritățile publice locale, cu participare activă a migraților, originari din comunitățile-țintă, dar și a organizațiilor nonguvernamentale locale, a sectorului privat, a populației. Acest proiect este parte componentă a unei intervenții multianuale a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) în domeniul migrației și dezvoltării (M&D) fiind implementat în cadrul unui parteneriat cu alte două proiecte de către Misiunea în Moldova a Organizației Internaționale pentru Migrație.

Ca rezultat, este creată „Asociația de Băștinași Vorniceni” prin care necesitățile pentru informare a migraților despre satul natal sunt bine conturate, aceștia doresc să fie informați cu privire la problemele și evenimentele locale, referitor la proiectele care se implementează, sunt interesați de oportunitățile de finanțare din partea lor, dar să aibă și

acces la informațiile privitoare la drepturile migraților și la modalitățile de migrare inteligentă. Există un interes sporit pentru oportunitățile de reintegrare durabilă în comunitatea de baștină. În prezent, se identifică modelul

de reîntoarcere temporară, urmată de o nouă rundă de muncă peste hotare. Aici apare necesitate de identificare a modalităților de gestionare mai bună de către migrați a finanțelor personale.

Și contribuția băștinașilor migrați la soluționarea problemelor sociale din sat a devenit evidentă, după cum afirmă primarul.

„Pentru persoanele invadate au fost procurate cărucioare cu roțile. Au fost donate seturi impunătoare de cărți pentru biblioteca publică și cea de la liceu, oferite burse „Maria-Eliza” pentru 5 elevi cu cele mai mari merite/medii anuale din liceu, pentru elevii câștigători la olimpiadele raionale, ajutor material pentru copii din familii social vulnerabile în valoare de peste 45.000 lei. Suma estimativă a alocațiilor financiare din partea migraților a constituit peste 100.000 de lei la un an de la crearea „Asociației de Băștinași”, pe 5 mai 2016.

Dar cel mai mare proiect cu contribuția migraților este procurarea unui auto-

greder nou foarte necesar pentru întreținerea drumurilor, curățarea lor de zăpadă pe timp de iarnă și îndeplinirea altor lucrări de terasament.

„Ne bucură și faptul că unii dintre migrați revin acasă, lansează afaceri proprii creează noi locuri de muncă, continuă primarul. Ca exemplu pot servi membrii familiei Margina, care

au muncit peste hotarele țării și acum au deschis în localitate un magazin de materiale pentru construcții, foarte necesar consătenilor. O altă băștinașă, Ludmila Tofan, muncește sezonier în Italia, dar acasă a instalat câteva sere de creștere a legumelor după tehnologie italiană, care se bucură de mare căutare pe piața locală.

Toate acestea ne demonstrează că dorul de vatra strămoșească, de satul natal Vorniceni îi însoțește pe consătenii noștri oriunde s-ar afla. Așa că ne propunem să consolidăm relațiile cu dâșii, să-i motivăm să se implice atât în procesul decizional al localității cât și în activitățile de dezvoltare durabilă a satului de baștină.

Țin să aduc cele mai frumoase mulțumiri și recunoștință membrilor Consiliului de administrare al „Asociației de Băștinași” din satul Vorniceni pentru conlucrare productivă, pentru susținere și sunt ferm conștienți că doar împreună vom renaște Vorniceni, satul nostru de dor, al tuturor”, încheie optimist primarul Vasile Tofan.

Vlad IONAȘCU

Varnița – Capitala Tineretului 2017

Cea de-a 7-a ediție a Proiectului „Capitala Națională a Tineretului” din Republica Moldova a fost câștigată de tinerii din satul Varnița, raionul Anenii Noi, fiind prima localitate rurală învingătoare în acest valoros concurs național. Despre obiectivele proiectului am realizat un interviu cu Svetlana BUDIȘTEAN, specialist pentru politicile de tineret al primăriei Varnița, coordonator al Asociației de Tineret „Șansa” din localitate.

CORESPONDENTUL: Ce înseamnă pentru tineretul din satul Varnița acest proiect, implicarea tinerilor în implementarea proiectului?

Svetlana BUDIȘTEAN: Proiectul „Varnița - Capitala Tineretului 2017” înseamnă: participarea activă a tinerilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local, în promovarea și dezvoltarea politicilor de tineret; informarea tinerilor despre posibilitățile de dezvoltare culturală, educațională și antreprenorială; crearea parteneriatelor regionale în domeniul politicilor de tineret; dezvoltarea infrastructurii pentru activități de tineret; crearea pentru tineri a oportunităților de petrecere a timpului liber.

Fiind deținător al titlului „Capitala Tineretului 2017”, timp de un an în satul Varnița va fi implementat un program diversificat în cadrul activităților de tineret, organizat de autoritățile publice locale, ONG-urile regionale și naționale, organizațiile internaționale, precum și de autoritățile publice centrale.

Varnița se bucură de un suport financiar de peste 300 mii de lei, confirmat din partea primăriei, pentru a desfășura activități în cadrul „Capitalei Tineretului”, ceea ce reprezintă 23% din bugetul total. Plus la aceasta, voi menționa disponibilitatea primăriei și a Consiliului raional de a oferi gratis spațiu, internet, telefon, servicii comunale pentru organizarea activităților planificate. În ceea ce privește prezența unei abordări noi în lucrul cu tinerii, precum și a activităților inovative, progresiste incluse în Planul de acțiuni propuse spre aplicare în cadrul Capitalei Naționale a Tineretului 2017, Varnița a acumulat punctaj maxim. Numărul de parteneriate locale, confirmate prin scrisori de suport din partea ONG-urilor de tineret locale și naționale, în care să fie constatat faptul că acestea susțin APL în procesul de desfășurare a activităților în cadrul „Capitalei Tineretului” a fost unul impresionant, fiind prezentate 16 parteneriate de nivel local, regional și internațional.

Cât privește activitățile dedicate tinerilor cu dizabilități sau celor cu oportunități reduse, Varnița a implementat proiectele: cursuri de limbă engleză pentru tinerii din zona de conflict; elaborarea planului strategic al tinerilor din s. Varnița și regiunea transnistreană; construcția Complexului educațional, socio-cultural și sportiv pentru tinerii din s. Varnița și regiunea transnistreană; servicii prietenoase pentru tinerii din s. Varnița și regiunea transnistreană; instruirea tinerilor din localitățile raionului Anenii Noi și regiunea transnistreană în diferite domenii: „Managementul și elaborarea proiectelor”, „Colectarea fundraising”, „Team building”, „Managementul Capacităților Organizaționale”.

COR.: Ce activități sunt înscrise în planul de acțiuni pentru implementarea Proiectului „Varnița – Capitala Tineretului 2017”?

S. B.: Toate activitățile din cadrul proiectului sunt focusate pe tineret, promovarea politicilor de tineret și voluntariat, precum și dezvoltarea personală și profesională a tinerilor. O direcție prioritară a Proiectului o constituie dezvoltarea abilităților de antreprenori. Astfel, urmează să fie inaugurat Clubul „Tânărul Antreprenor Varnița” pentru localitățile raionului Anenii Noi, inclusiv regiunea transnistreană. În acest context, se prevede implementarea rundei IV a programului de granturi mici. Printre cele realizate se evidențiază cursurile de dezvoltare profesională pentru tinerii din orașul Bender, radioficarea liceului din sat, alte proiecte. O totalizare a celor mai bune proiecte din granturi mici va fi făcută în toamnă în cadrul Forumului economic raional pentru tineri. Se anunță a fi foarte interesant Festivalul „Cel mai activ voluntar – 2017”. Dintre alte evenimente din cadrul Proiectului voi menționa „Ziua Internațională a Tineretului/Open AIR” și Conferința națională pentru specialiștii în probleme ale tineretului.

Alte direcții pentru o dezvoltare multilaterală a tinerilor din sat, raion și regiune le constituie acțiunile culturale, promovarea modului sănătos de viață, sportul. De exemplu, tinerii noștri s-au evidențiat în cadrul concursului muzical Varnița X Factor și în cadrul Turneului Internațional de Box.

COR.: Care va fi impactul implementării proiectului respectiv privind implicarea pe viitor a tineretului în viața politică, social-economică și culturală a localității, promovarea tinerelor talente?

S. B.: Dintre activitățile enumerate mai sus, unele au devenit deja o tradiție frumoasă și au o popularitate majoră în rândul tinerilor de pe ambele maluri ale Nistrului. Planificăm deschiderea Centrului de Tineret, unde tinerii vor beneficia de training-uri în diferite domenii, inclusiv în luarea deciziilor, dezvoltarea parteneriatelor între societățile de pe ambele maluri ale Nistrului, precum și de peste hotarele Republicii Moldova, alte activități.

Notă. Capitala Națională a Tineretului reprezintă o inițiativă preluată din experiența Forumului European de Tineret și presupune selectarea unei localități din Republica Moldova, în cadrul căreia, pe parcursul unui an, sunt concentrate activitățile de tineret ale Autorităților Publice Locale, ONG-urilor regionale și naționale, organizațiilor internaționale, precum și ale Autorităților Publice Centrale. Această inițiativă își propune dezvoltarea localităților prin implicarea tinerilor și valorificarea potențialului acestora, precum și încurajarea dezvoltării de idei noi și proiecte inovatoare ce privesc participarea activă a tinerilor în societate. Orice localitate din Republica Moldova, cu excepția mun. Chișinău, ce se distinge într-un mod pozitiv și prezintă un program ambițios pentru implicarea și dezvoltarea tinerilor, poate pretinde la titlul de Capitală Națională a Tineretului, devenind ulterior un model de dezvoltare pentru alte localități din țară. Astfel, Capitala Națională a Tineretului tinde să devină unul dintre cele mai eficiente instrumente de mobilizare a resurselor locale existente în vederea unei mai bune dezvoltări economice și sociale, bazate pe nevoile și obiectivele reale ale tinerilor.

Interviu realizat de Romina COJOCARI

Ion Tighineanu venerat în Japonia

Știința Republicii Moldova devine tot mai vizibilă și mai apreciată pe cele mai diverse meridiane și paralele ale lumii. În acest context, se înscrie și vestea bună venită din Țara Soarelui-Răsare – Japonia.

Academicianul Ion Tighineanu, prim-vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei, a fost distins cu titlul onorific de Profesor de Onoare al Universității din Shizuoka, pentru contribuția remarcabilă în dezvoltarea nanotehnologiilor, precum și a relațiilor de colaborare dintre instituțiile de cercetare și pregătire a cadrelor din Republica Moldova și Japonia.

Contactele de colaborare între Universitatea din Shizuoka și țara noastră au fost inițiate în 1999, când profesorii Hidenori Mimura și Ion Tighineanu realizau proiecte

științifice la Universitatea Tehnică din Darmstadt, Germania, la invitația renumitului profesor Hans Ludwig Hartnagel. Merită a fi menționat faptul că, în cadrul ultimei ediții a Conferinței Internaționale în domeniul Nanotehnologiilor și Ingineriei Biomedicale, profesorul Hidenori Mimura a adus o contribuție esențială la succesul Școlii de Toamnă Moldo-Japoneze „Nano-Bio-inginerie-2015”, organizate în premieră la Chișinău, nu doar prin susținerea prelegerilor, dar și prin asigurarea participării unei grupe de studenți de la Universitatea din Shizuoka.

Această distincție constituie o nouă confirmare că academicianul Ion Tighineanu este cunoscut și recunoscut în lumea fondator al școlii științifice în domeniul nanotehnologiilor nelitografice. Este autor a peste 650 de publicații, dintre care cca 350 – în reviste internaționale, 6 monografii editate în limba engleză, trei dintre ele la Editura „Springer” în Germania și una la editura „Woodhead Publishing” în Marea Britanie, 52 brevete de invenție. Dascăl al mai multor generații de studenți, masteranzi, doctoranzi, savant cu renume mondial, a prezentat peste 120 de referate plenare la diverse centre de cercetare și universități din zeci de țări ale lumii.

O nouă tehnologie de îmbunătățire a rezultatelor neurologice în cazul traumatismelor craniene a fost elaborată de o grupă de cercetători în frunte cu doctorul în științe Victor Cojocaru, de la Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu” a Academiei de Științe a Moldovei. Este vorba de hipotermia terapeutică controlată care reprezintă o metodă nonfarmacologică, utilizată în cazul multiplexelor patologii precum: hipertensiunea intracraniană necontrolată, traumatisme craniene, accidente vasculare ischemice.

Studiile demonstrează că pacienții cu risc de leziuni cerebrale ischemice au rezultate

terapeutice mai bune în cazul aplicării metodei de hipotermie controlată. Hipotermia medicală terapeutică poate fi implementată prin tehnici invazive în care transportul de căldură este dirijat de un cateter introdus în vena femurală

Hipotermie terapeutică controlată

sau prin metode neinvazive în care, de obicei, este utilizată apa. Rezumând din cele spuse și din motivul că în Republica Moldova nici un centru medical nu utilizează sisteme de hipotermie terapeutică, este necesară implementarea unei astfel de metode în cadrul Institutului de Medicină Urgentă, prin punerea în funcțiune a 3 dispozitive de hipotermie terapeutică controlată și aplicarea în practică a tehnologiei.

Rezultatul proiectului inovațional de transfer tehnologic

logic constă în oferirea medicilor neurologi a unei tehnologii și a unor aparataje mobile de tip nou destinate pentru răcirea controlată a capului pacienților ce suferă de hipotermie.

Elaborarea acestui proiect se înscrie în direcțiile științifice strategice ale Academiei de Științe a Moldovei, scopul fiind crearea unei societăți informate prin intermediul unor produse inteligente, bazate pe cunoaștere.

Tehnica de diagnosticare cu electromiografie (EMG)

Electromiografia (EMG) este o procedură inovativă de diagnosticare pentru a evalua starea de sănătate a mușchilor și a celulelor nervoase ale corpului uman pe care le controlează (motor neuroni). Astfel, doar EMG și potențialele evocate senzorii, motorii, auditive, tronculare dau posibilitatea de a localiza neinvaziv, necostisitor și rapid leziunile corporale.

Tehnica de diagnosticare cu EMG, propusă spre implementare de către o echipă de cercetători în frunte cu aca-

ademicianul Stanislav Groppa, de la Institutul de Medicină Urgentă, este o metodă la nivel internațional de diagnosticare ultraperformantă, fiind o modalitate de abordare a maladiilor neurodegenerative într-o manieră noninvazivă, nedureroasă, rapidă și, poate cel mai important în condițiile Republicii Moldova, ieftină.

Realizarea proiectului reprezintă un pas foarte important în inițierea studiilor comparative extinse ce vor suplini domeniul tehnologic

ilor avansate de diagnostic care se practică în prezent la nivel mondial și lipsesc în Republica Moldova. Fiind bine structurat și corect realizat, proiectul inovațional de transfer tehnologic are o valoare considerabilă pentru țara noastră.

Rezultatul implementării proiectului în practica clinică și științifică ar constitui o metodă modernă de investigație paraclinică prin intermediul căreia se studiază activita-

tea bioelectrică a mușchilor striat și conductibilitatea traiectoriilor nervoase ceea ce reprezintă o metodă importantă minim invazivă, fără producerea unui disconfort semnificativ.

Ciclul de instruiți anticorupție ținute de ofițerii Centrului Național Anticorupție (CNA) pentru diferite categorii de agenți publici continuă. De această dată, au învățat cum să implementeze politicile naționale și sectoriale de integritate membrii „Asociației juriștilor din sănătate”. Astfel, ofițerii anticorupție le-au vorbit celor în jur de 30 de juriști din toată țara despre integritatea profesională și instituțională, cum trebuie asigurat climatul de integritate în cadrul unei instituții medico-sanitare, care sunt normele de conduită profesională a lucrătorului medical, despre incompatibilități și

Instruiri anticorupție

restricții în acest sens, despre protecția avertizorilor de integritate, dar și despre managementul riscurilor de corupție.

Cei prezenți au luat cunoștință de rezultatele eva-

luării riscurilor de corupție în domeniul sănătății, identificate de CNA în comun cu grupurile de lucru din cadrul a trei instituții medico-sanitare publice. În același context, au fost relevate și recomandările

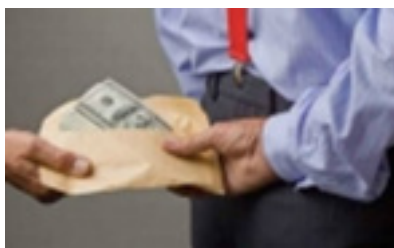
formulate de Centru în vederea înlăturării vulnerabilităților constatate.

Totodată, aceștia au analizat la modul practic studii

de caz și au participat la câteva exerciții de simulare a denunțării influențelor necorespunzătoare și manifestărilor de corupție, precum și declarării cadourilor. Ei au mai fost instruiți cum să elaboreze și să implementeze planurile de integritate, dar și cum să mențină registrele riscurilor de corupție.

Evenimentul a fost organizat în cadrul Proiectului „Consolidarea capacității de asimilare de către serviciile responsabile ale instituțiilor medico-sanitare publice a noilor reglementări în sfera sistemului sănătății”.

Polițist de frontieră corupt

Șeful-adjunct al Sectorului poliției de frontieră Briceni a fost reținut de ofițerii DGT „Nord” a CNA și procurori, în comun cu SPIA al Ministerului Afacerilor Interne. Acesta este vizat într-un dosar pornit pe trafic de influență. În fapt, bărbatul ar fi pretins și primit de la denunțator mijloace bănești în sumă de 2 500 de euro, susținând că are influență asupra unor șefi din cadrul Departamentului Poliției de Frontieră,

precum și asupra procurorilor care instrumentează o cauză penală în cadrul căreia a fost reținut automobilul unui cetățean al Ucrainei. În virtutea funcției deținute, suspectul i-ar fi putut determina pe aceștia să elibereze automobilul reținut.

Astfel, au fost efectuate percheziții la biroul, domiciliul și în automobilul șefului de la Briceni, iar urmare a acumulării materialului probator, el a fost recunoscut în calitate de bănuț și reținut. Dacă va fi găsit vinovat, bărbatul riscă o pedeapsă cu închisoare de până la 5 ani sau amendă în mărime de până la 3000 unități convenționale - echivalentul sumei de 150 000 de lei.

fost efectuate sub controlul organului de urmărire penală al Centrului, în care cei doi colectau mijloace bănești de la conducătorii auto. Suspectul a fost prins în flagrant delict în biroul de serviciu. Acesta a fost reținut. Pe acest caz a fost deschisă o cauză penală în temeiul art. 324, alin. (1), Cod Penal al Republicii Moldova.

Dacă va fi găsit vinovat, funcționarul riscă o pedeapsă cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

Permise de conducere ca la piață

Două cazuri de corupție pentru obținerea permiselor de conducere au fost documentate de ofițerii DGT „Sud” a CNA și procurori. Un bărbat din Vulcănești a fost reținut, fiind suspectat de trafic de influență. Potrivit denunțătorilor, omul ar fi pretins câte 500 de euro în fiecare din cele două cazuri, sub pretextul că ar putea

nului auto și eliberarea ulterioară a permiselor de conducere de categoria „B”.

Suspectul a fost reținut în momentul restituirii sumei de 500 de euro unui denunțator, pe motiv că nu a soluționat problema acestuia. Actualmente, se întreprind măsuri speciale de investigație și acțiuni de urmărire penală în vederea documentării activității infracționale a bărbatului.

Dacă va fi găsit vinovat, bănuțul riscă o pedeapsă cu închisoare de până la 6 ani sau amendă în mărime de până la 4000 unități convenționale - echivalentul sumei de 200 mii de lei.

influența persoane publice din cadrul Secției Înregistrare a Transportului și Calificarea Conducătorilor Auto Cahul, în vederea promovării exa-

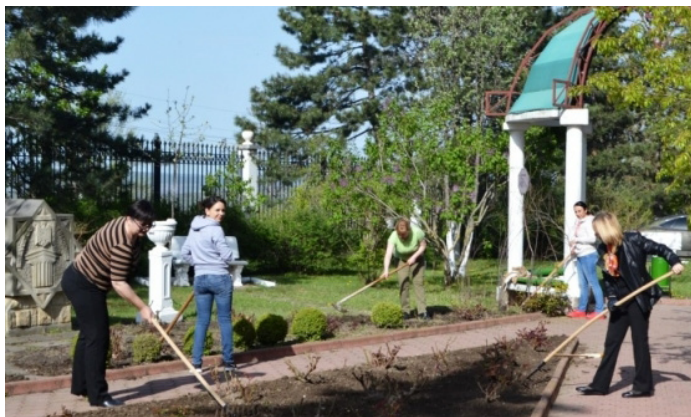
Corupție la gara auto Drochia

Șeful filialei Drochia a ÎS „Gărilor și Stațiile Auto” a fost reținut de ofițerii CNA și procurori. Bărbatul este bănuț de corupere pasivă. Potrivit informațiilor preliminare, funcționarul ar fi pretins și primit sistematic mijloace bănești ce nu i se cuvin, între

400 și 600 de lei zilnic, pe cele circa 30 de rute care tranzitează autogara din or. Drochia, pentru a nu le crea administratorilor rutelor probleme în activitate.

Faptul a fost documentat timp de o lună. Totodată, unsprezece livrări de bani au

O zi de salubritate la Academie

Cadrele didactice și ceilalți angajați ai Academiei de Administrare Publică au consacrat astăzi, 29 aprilie, o zi de muncă salubrității teritoriului din preajma instituției. Acțiunea se înscrie în contex-

tul lichidării pagubelor provocate de ninsorile abundente și a vântului puternic de la sfârșitul săptămânii trecute.

- Apreciez mult acest gest al cadrelor didactice și al tuturor lucrătorilor, care,

cu dăruire de sine, au muncit pe parcursul zilei și au adus în ordine teritoriul instituției noastre, a menționat Rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar. Prin această acțiune, colegii mei au dat dovadă de înaltă conștiințiozitate și sentiment de unitate, solidaritate cu orașul și întreaga republică. Efortul nostru de astăzi, la sigur, va despovăra munca serviciilor respective din capitală.

- Este firesc, ca fiecare cetățean, la locul de muncă sau la locul de trai, să contribuie la salubritatea terito-

riului, mai cu seamă acum, când este necesar să înlăturăm consecințele ninsorilor abundente, a estimat Carolina MITROFAN, metodist în Departamentul Dezvoltare profesională a Academiei. Eu, împreună cu colegii mei, particip în fiecare an la asemenea activități.

Pe parcursul zilei, lucrătorii tuturor subdiviziunilor Academiei au adunat crengile de copaci, au adus în ordine teritoriul instituției, oferind, astfel, un exemplu pentru alte organizații din capitală

Sergiu VLĂDÎCA

PUBLICITATE

Consiliul raional Ialoveni anunță un concurs pentru ocuparea funcției publice vacante de șef Direcție Administrație Publică (pe termen determinat)

Informația privind condițiile de desfășurare a concursului este plasată pe pagina web www.il.md și pe panoul informațional la sediul Consiliului raional Ialoveni, la adresa: MD 6800, or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun, nr. 33.

Documentele pentru participare se vor depune timp de 20 de zile de la data publicării anunțului.

Dosarul la concurs poate fi depus la adresa: or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun, nr. 33, etajul 4.

Persoană de contact: Aliona Plugaru, tel. 0268-24235.

Primăria Văratîc, raionul Ialoveni anunță un concurs pentru ocuparea funcției publice vacante de contabil – șef

Informația privind condițiile de desfășurare a concursului este plasată pe pagina web www.il.md și pe panoul informațional la sediul primăriei.

Concursul respectiv se va desfășura peste 20 de zile de la data publicării prezentului aviz.

Doritorii de a participa la concurs urmează să prezinte în termen dosarul pe adresa: satul Văratîc, raionul Ialoveni, Primăria.

Persoană de contact: Maria Balmuș, tel: 0268-75-236.

Abonarea 2017

Continuă abonarea pentru jumătatea a doua a anului 2017 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef Secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLĂDÎCĂ - redactor

Luminița BOICIUC - redactor, designer

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 12.05.2017

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică